

Οι φρικτές συνθήκες που βίωσαν οι υπερασπιστές της Ιερής πόλης του Μεσολογγίου, από την έλλειψη τροφής. Κυνηγούσαν τα ποντίκια και στο τέλος υπήρξαν και κρούσματα ανθρωποφαγίας για να μην παραδοθούν

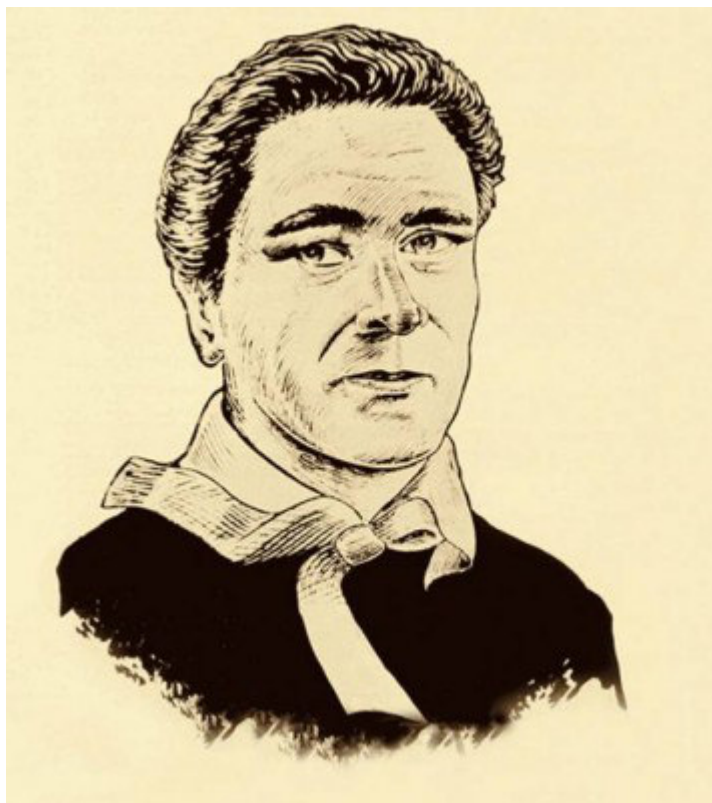
10/02/2015 Κατηγορίες: 1821 Ετικέτες: Γιαν. Ραζηκότζικας, έξοδος, Ιωάννης Μάγερ, πείνα, πολιορκία Μεσολογγίου, Τουρκοαιγύπτιοι

Οι υπερασπιστές του Μεσολογγίου προτίμησαν τον σχεδόν βέβαιο χαμό, επιχειρώντας έξοδο, παρά την επιθανάτια αγωνία της πείνας Ένοχοι και Αθώοι Τον Απρίλιο του 1826 συμπληρώθηκε ένας χρόνος από την έναρξη της τελευταίας πολιορκίας του Μεσολογγίου. Παρά τον ασφυκτικό κλοιό των τουρκοαιγυπτιακών δυνάμεων από ξηρά και θάλασσα, τις αλλεπάλληλες επιθέσεις και τη «βροχή» των 100.000 οβίδων που είχε σωριάσει τα πάντα σε ερείπια, οι επαναστατικές σημαίες κυμάτιζαν ακόμη υπερήφανα στις επάλξεις των τειχών της «ιεράς πόλεως» των Ελλήνων. Ωστόσο, ένας πιο φοβερός και ανελέητος εχθρός – η πείνα – έκαμψε τους θρυλικούς υπερασπιστές της.

Ήδη, από τα μέσα Φεβρουαρίου η κατάσταση στο Μεσολόγγι είχε αρχίσει να γίνεται τραγική. Δεν αρκούσαν πλέον για να τους ενθαρρύνουν οι ηρωισμοί και οι επιτυχημένες επιθετικές έξοδοι. Δεν είχαν πλέον κανένα μέσο να συντηρηθούν.

Μια επιστολή του Ελβετού φιλέλληνα Ιωάννη Μάγερ, που εστάλη στον συνταγματάρχη Στάνχοπ εκείνες τις ημέρες της αγωνίας – και μετά την καταστροφή από οβίδα στις 20 Φεβρουαρίου του τυπογραφείου των «Ελληνικών Χρονικών» – αποτελεί το τελευταίο μήνυμα του προπυργίου της ελληνικής αντίστασης.

Ο Ελβετός φιλέλληνας Ιωάννης Μάγερ. Ο Ελβετός φιλέλληνας Ιωάννης Μάγερ. «Τα βάσανα, τα οποία υπομένομεν, και μια πληγή την οποία έλαβα εις τους ώμους, δεν με εσυγχώρησαν μέχρι τούδε να σας διευθύνω τους τελευταίους μου ασπασμούς. Κατηντήσαμεν εις τοιαύτην ανάγκην ώστε να τρεφώμεθα από τα πλέον ακάθαρτα ζώα και να πάσχωμεν όλα τα φρικτά αποτελέσματα της πείνης και της δίψης. Η νόσος αυξάνει έτι μάλλον τας δεινοπαθείας, υπό των οποίων θλιβόμεθα. Χίλιοι επτακόσιοι τεσσαράκοντα των αδελφών μας ετελεύτησαν και περίπου των εκατό χιλιάδων σφαίραι κανονιών και βόμβαι, ριπτόμεναι από το εχθρικόν στρατόπεδον, κατεδάφισαν τους προμαχώνας μας και κατεκρήμνισαν τας οικίας μας. Το δε ψύχος μάς ενοχλεί υπερβολικώς, καθότι είμεθα διόλου εστερημένοι από ξύλα της φωτιάς. Με όλας τας στερήσεις ταύτας, είναι αξιοθαύμαστον θέαμα ο ένθερμος ζήλος και η αφοσίωσις της φρουράς μας. Πόσοι γενναίοι άνδρες μετ' ολίγας ημέρας δεν θέλει είσθαι πλέον ειμή σκιαί, κατηγορούσαι ενώπιον του Θεού την αδιαφορίαν του Χριστιανικού κόσμου εις τον αγώνα, όστις είναι ο αγών της θρησκείας!

Οι Αλβανοί, όσοι παραίτησαν τας σημαίας του Ρεσίτ πασά, ηνώθησαν μετά του Ιμπραήμ. Εν ονόματι όλων των ενταύθα ηρώων, μεταξύ των οποίων είναι και ο Νότης Μπότσαρης, ο Παπαδιαμαντόπουλος, και εγώ, όστις παρά της Ελληνικής Διοικήσεως εδιωρίσθην αρχηγός ενός στρατιωτικού σώματος, σας αναγγέλω την ενώπιον του Θεού ωρισμένην απόφασίν μας δια να υπερασπισθώμεν και την υστεραν σπιθαμήν της γης του Μεσολογγίου και να συνενταφιασθώμεν υπό τα ερείπια της πόλεως, χωρίς να ακούσωμεν πρότασίν τινα συνθήκης.

Η τελευταία μας ώρα ήγγικεν. Η ιστορία θέλει μας δικαιώσει και οι μεταγενέστεροι θέλουν ελεεινολογήσει την συμφοράν μας. Εγώ δε κανχώμαι, διότι εντός ολίγου το αίμα ενός Ελβετού, ενός απογόνου του Γουλιέλμου Τέλλου, μέλει να συμμιχθή με τα αίματα των ηρώων της Ελλάδος...».

Ο κλοιός γύρω από την πόλη είχε γίνει πλέον ασφυκτικός, ενώ οι βομβαρδισμοί ήταν αδιάκοποι και ανηλεείς. Τα τρόφιμα είχαν εκλείψει και οι ασθένειες μάστιζαν τους κατοίκους. Από τις 10 Μαρτίου είχε σταματήσει η διανομή άρτου στη φρουρά. Προκειμένου, λοιπόν, να εξασφαλισθεί το συσσίτιο, σφάζονταν καθημερινά οι γάτες, οι σκύλοι, τα γαϊδούρια, τα μουλάρια και τα άλογα. Στην πόλη δεν

υπήρχαν ούτε καν χόρτα, διότι οι αγροί βρίσκονταν έξω από το τείχος. Οι Μεσολογγίτες είχαν πλέον πρόσβαση μόνο στα αλμυρικά που φύτρωναν γύρω από τη λιμνοθάλασσα.

Η Διευθυντική Επιτροπή όρισε μια τριμελή επιτροπή, υπό τον σωματάρχη Γ. Βάγια και τους υποσωματάρχες Σουλτάνη και Γιαν. Ραζηκότζικα, οι οποίοι περιφέρονταν σε όλες τις κατοικίες αναζητώντας κρυμμένα τρόφιμα. Κατόρθωσε να συγκεντρώσει 1.200 οκάδες αλεύρι, το οποίο και διένειμε χρησιμοποιώντας ένα κύπελλο ως μέτρο. Οι απελπισμένοι Μεσολογγίτες, προκειμένου να εξασφαλίσουν τροφή, κυνηγούσαν μετά μανίας ακόμη και καβούρια από τη λιμνοθάλασσα. Αφού καταναλώθηκαν όλα τα ζώα, οι κάτοικοι προσπάθησαν να κορέσουν την πείνα τους με ποντίκια, ενώ αναφέρθηκαν και περιστατικά νεκροφαγίας.

Χαρακτηριστικές είναι οι μαρτυρίες του Μάγερ, του Αρτεμίου Μίχου, Νίκου Μακρή, Νίκου Κασομούλη και άλλων αυτοπτών μαρτύρων της πολιορκίας του Μεσολογγίου κατά τις τελευταίες ημέρες πριν από την έξοδο

«Από τις 10 Μαρτίου 1826 σταμάτησε η διανομή ψωμιού στη φρουρά. Για να εξασφαλιστεί το συσσίτιο σφάζονταν καθημερινά οι γάτες, οι σκύλοι, τα γαϊδούρια, τα μουλάρια. Και τα άλογα... Στις 15 Μαρτίου δεν είχανε μείνει στο Μεσολόγγι ούτε βάτραχοι. Το ίδιο και τα ποντίκια, μαγειρευτήκανε και αυτά με λάδι και ξύδι... Μερικές μανάδες βγάζανε από τους υγιείς νεκρούς το συκώτι τους, το καθαρίζανε, το πλένανε καλά, το πασαλείβανε με ξύδι και αλάτι, το μαγειρεύανε και το δίνανε κατόπιν τροφή στα παιδιά τους!... Ο αξιωματικός Γούλας Ρετινιώτης ανακάλυψε σε κρυψώνα ενός σπιτιού τον μηρό ενός παιδιού και άλλα μέλη του. Η οικοδέσποινα τού είπε ότι το παιδί της είχε πεθάνει από την πείνα και οι ισχνές σάρκες του χρησίμευαν για να τραφούν οι υπόλοιποι της οικογενείας...».

Κάτω από αυτές τις φρικτές συνθήκες και μετά από μια αποτυχημένη προσπάθεια του Ανδρέα Μιαούλη να ανεφοδιάσει την πόλη δια θαλάσσης (30 Μαρτίου 1826), οι αρχηγοί των πολιορκημένων αποφάσισαν να επιχειρήσουν έξοδο.

Το εγχείρημα διακρινόταν από υψηλότατο βαθμό επικινδυνότητας, λόγω του μεγάλου πλήθους των αμάχων που θα βιάζαν δύσκολα και τους οποίους όφειλαν να προστατεύσουν οι ένοπλοι. Ωστόσο, ήταν προτιμότερο από τον αργό θάνατο εξαιτίας της αστίας.

Νίκος Γιαννόπουλος ιστορικός